

TARİH VE SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ TARİH ÖĞRETİMİNDE MÜZENİN ÖNEMİ HAKKINDAKİ TECRÜBE VE DÜŞÜNCELERİ*

*Ali YILMAZ***

*Şule EGÜZ****

ÖZET

Sınıf ortamı öğretmenin bilgiyi dikte ettiği bir yerden ziyade öğrenciler için tarih disiplininin ana özelliklerinin farkına varmalarında aktif bir öğrenme çevresi olmalıdır. Bu bakımdan müzeler çocuklara ilk elden kaynaklarla çalışma, gözlem ve araştırma yapma imkânı sağlanmaktadır. Bu çalışma, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Tarih Öğretmenliği öğrencilerinin müzelerin Tarih eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin görüşlerini ve farkındalık düzeylerini belirlemek ve müzelerin eğitim amaçlı kullanılmasının Tarih öğretimine katkısının ne olabileceğini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmış ve amaçlı örnekleme yolu izlenmiştir. Araştırmada yarı-yapılandırılmış görüşme formunda yer alan açık uçlu sorular yardımıyla toplanan nitel veriler 'betimsel analiz' yöntemine göre analiz edilmiştir. Araştırma sonunda müze ziyaretlerinin öğrenme sürecinde derse karşı ilgiyi artırdığı, merak duygusunu geliştirdiği ve müzedeki nesnelere birebir karşılaşmanın öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesini kolaylaştırdığı görülmüştür. Bunun yanı sıra bu çalışmayla müze ziyaretlerinin kalıcı öğrenmeye katkı sağladığı da belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler ışığında Tarih ve Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden en üst düzeyde yararlanabilmek için öncelikle eğitsel müze ziyaretlerinin programla eşgüdümlü olarak düzenlenmesi ve bu ziyaretlerin okullarda zorunlu hale getirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda özellikle Tarih ve Sosyal Bilgiler öğretmen adayları için, lisans eğitiminde mutlaka müze ile eğitime ilişkin bir ders konulmasının zorunluluk olduğu kanaati oluşmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müze eğitimi, tarih öğretimi, sosyal bilgiler, öğretmen adayları

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Doç. Dr. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi, El-mek: ayilmaz@marmara.edu.tr

*** Arş. Gör. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi, El-mek: sule.eguz@omu.edu.tr

TEACHER CANDIDATES' OPINIONS AND EXPERIENCES ABOUT THE IMPORTANCE OF THE MUSEUM IN THE TEACHING OF HISTORY AND SOCIAL STUDIES

ABSTRACT

The discipline of students, aware of the properties of the class environment rather than an environment dictated the teacher information students should be active learning for the surrounding area. In this regard, museums working with children first-hand source, provides the opportunity to make observations and research. In this study, social studies teacher education and The training of the students of the Department of history at the Museum to be used for the purpose of and to determine the levels of awareness and The teaching of the use of the Museum for educational purposes, the contribution is made in order to put forward what might happen. Research, qualitative research methods of data collection, semi-structured interview technique. In addition, for the purposes of the research sampling path. Visit the Museum at the end of the research during the learning process, which increases the interest and curiosity against the sense of class and object in the Museum with which facilitate the knowledge learned of the encounter, while further consolidating the students arrive at a consensus. In addition, this work of permanent learning and contribution to the Museum. In addition, at the end of the work, especially the history and social studies teachers, undergraduate education is not necessarily putting a course requirement for education with the Museum clearly revealed.

STRUCTURED ABSTRACT

Classroom setting should be active learning environment where student can realise main characteristics of history discipline rather than a place where teacher dictate the information. In this respect, museums provide children opportunity of work, research and observation with firsthand accounts. In Turkey, history lessons are given with activity the teacher is an active narrator in and the students are passive listeners. Therefore, the students who are in the passive situation get bored of the lesson and they tend to rote learning because they cannot have clear understanding (Akyuz, 1999). Through history lessons to raise qualified individuals, it is required to include learning environment appealing different sense organs of students into learning process.(Demircioglu, 2007). Museums have historical artifacts and tangible objects which can be used in history lessons. In this regard, actively using of museums will doubtlessly be beneficial to students since they can be raised as individuals who recognise and protect their past. Museums especially serve the aims such as understanding yourself and people in time and in space, protection of cultural heritage, association of the past, today and the future in a meaningful way, understanding, protection and sustenance of cultural heritage and antiquities, recognition and understanding your own culture and various cultures with versatile and tolerant approach, making museum

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

a lifestyle, giving museums qualification of live institution, promoting understanding and empathy among cultures. As a result, the role of museums whose importance cannot be underestimated especially in history lessons is increasing day by day in education and necessity of studying and teaching in the museums comes to an acceptable state. This study is significant in terms of evaluation related to museums in history teaching referring to the opinions of candidate teachers of social science and history department, and elimination of the lack of study in the field, and also changes to be made in the future by identifying the current state or giving idea about innovations in which direction it should be. This study was done with an aim to state social science teaching and history department students' views and their awareness level on the use of museums for history education and to reveal what the contribution to history teaching through the use of museums for educational purposes. The study was carried out with the fall semester of 2012-2013 academic candidate teachers. Working group of the study has ten students including five students of social science and five students of history department and purposeful sampling way was followed. In the study, among data collection methods of qualitative research, semi-structured interview technique was used. In the study, qualitative data collected with the help of open-ended questions located in the form of semi-structured interviews was analyzed according to descriptive analysis method. In the analysis of this study, data in accordance with the descriptive analysis were demonstrated by considering the questions used in the survey. The raw data obtained from the interviews were categorised by coding and were made meaningful to the readers. In addition, in the study direct quotations were included in order to reflect the views of students more clearly. In order to ensure the reliability of the findings, long quotations frequently were included without adding comments on ideas of interviewed individuals and by being loyal as possible to the nature of data. The findings of the research "Contributions to the learning process of museums and its eligibility with history lesson", "Necessity of use of museums in history teaching" and finally "Suggestions for the effective use of museums in history teaching" were examined under these headings. At the end of the study, it has been seen that museum visits increase interest to the course in learning process, develop a sense of curiosity and one to one encountering with the objects in the museum facilitates to reinforce learnt data. Besides, with this study it is determined that museum visits have contributed to permanent learning. Another study result is the necessity of active use of museums in the history lessons to keep it away from monotony. Since the only method used in the lessons is lecture method, other methods aren't generally used. In Turkey, outside activities within the scope of history lessons or social sciences in the schools are just suggested, its application is under the teacher's discretion. In the light of data obtained from this study, in order to take the highest level advantages of museums in history and social science lessons, primarily educational museum visits should be organised co-ordinately with program and these visits should be compulsory in the schools. Also information on how they should use museums during academic year should definitely be given to especially students of teacher education at universities during their university education. Particularly to history and social

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

science teachers, in their undergraduate education a lesson related to museum must be arranged and they should frequently visit virtual museums in Turkey and in the world as well. But most of them haven't got an official website although museums in our country have rich cultural treasures. When considered the power of technology and media, it is necessary to accelerate the studies in this field. Considering that there are schools which haven't got the opportunity to get benefit directly from museums, especially in history lesson books should include some visual elements and also first-hand sources, information or documents to increase students' attention. Based upon these findings, if these proposals put forward are taken into account properly, an important step will be taken to apply education with museum in history and social science lessons.

Key Words: Museum education, history education, social studies, teacher candidates

1. GİRİŞ

Müzeler, hem temel eğitimde hem de yaşam boyu eğitim sürecinde çok boyutlu öğrenmeyi sağlayan yaşam alanlarıdır. Dolayısıyla müzelerle ilgili yapılan tanımlamaların büyük bölümü müzelerin eğitimdeki rolüne vurgu yapmaktadır (Singh, 2004). Artut'a (2004: 95) göre müze; tarih, kültür ve doğa varlıkları ile ilgili taşınır, taşınmaz bütün bilimsel, sanatsal belge, eşya, anıt ve kalıntıların korunduğu, saklandığı, sergilendiği, yorumlandığı yerlerdir. Allan (1963) müzeyi, eşya koleksiyonlarını inceleme, etüt etme ve zevk alma amacıyla yerleştirmek için planlanmış bir bina olarak tanımlamıştır. Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM, 2007) ise müzeyi; kâr amacı gütmeyen, toplumun ve onun gelişiminin hizmetinde olan, halka açık, insana ve yaşadığı çevreye tanıklık eden malzemeler üzerinde araştırma yapan, onları toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan ve sonunda inceleme, eğitim ve eğlence gibi amaçlar doğrultusunda nesnelere sergileyen ve sürekliliği olan bir kurum olarak ifade etmiştir.

Sosyal bilimlerin önemli disiplinlerinden biri olan Tarih, ilkökul dördüncü sınıftan ortaokul ikinci sınıfa kadar Sosyal Bilgiler dersi içinde verilirken, ortaokul üçüncü sınıfta Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi olarak ilkökul ve ortaokullarda okutulmaktadır. Ortaöğretimde ise Tarih, bağımsız bir ders olmak üzere ortaöğretimin sonuna kadar müfredatta yer almaktadır. Tarih öğretimi, birey ve toplumun sürekli bir değişim süreci içinde olduğunu kavramasını, bu değişimin nedenlerini anlamasını ve gelecekteki durumu ile ilgili bilgi sahibi olmasını sağlamak ve kendi başına kanıtları değerlendirerek bağımsız yargıya varma yeteneğini geliştirmesini amaçlayan bir öğretim alanıdır (Işık, 2002). Öğrencilerin tarih araştırmalarını tüm boyutlarıyla kavramaları için yazılı kaynakların yanında müze ve galerileri de ziyaret etmeleri ve tarihi çevreyi de incelemeleri gerekmektedir (Anderson & Moore, 1994). Yine sınıfa tarihsel bir buluntu getirilmesi ya da yapılacak bir müze ziyareti çocukların tarihsel buluntulara ulaşmaları sonrasında çeşitli sorularla kanıt incelemeleri onların anlamlı bilgi edinmelerine katkı sağlayabilir (Şimşek, 2011).

Türkiye'de tarih dersleri öğretmenin aktif anlatıcı, öğrencinin ise pasif dinleyici olduğu bir etkinlikle işlenmektedir. Dolayısıyla pasif durumda bulunan öğrenci dersten sıkılmakta ve dersi tam olarak anlamadığı için de ezberciliğe yönelmektedir (Akyüz, 1999: 370). Tarih dersleri aracılığıyla, nitelikli bireylerin yetiştirilebilmesi için, öğrencilerin farklı duyu organlarına hitap eden öğretim ortamlarının öğrenme sürecine dâhil edilmesi gerekmektedir (Demircioğlu, 2007). Çünkü geçmişi anlamının, tarihe saygı duymanın ve artık kaybolan kültürel değerlere önem vermenin eğitimciler için önemli olduğu bir gerçektir. Gelecek nesil bu işlevi müzeler aracılığıyla

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

daha sağlıklı bir şekilde yerine getirebilecektir (Şahan, 2005). Genel olarak karmaşık yapılar olarak karşımıza çıkan müzelerdeki eserler de, ait oldukları dönemin ruhunu ve ekolojisini yansıtır ve en bilgisiz insanlar için bile çoklu seçenekler sunar (Abu-Shumays & Leinhardt, 2003; Robertson, 2004). Bu bağlamda Çulha'nın (2006) da ifade ettiği gibi özellikle tarih dersinde yapılan müze ziyaretleri, öğrencilerin tarihsel empati kurmalarını ve bugünü geçmişle kıyaslayarak mevcut durumu anlamalarını sağlayacaktır.

Müze ile eğitim, özellikle zaman ve mekân içinde kendini ve insanları anlama, kültürel mirası koruma, geçmişi, bugünü ve geleceği anlamlı bir biçimde ilişkilendirme, kültürel varlıkları ve eski eserleri anlama, koruma ve yaşatma, kendi kültürünü ve farklı kültürleri çok yönlü ve hoşgörülü bir yaklaşımla tanıma ve anlama, müzeyi bir yaşam biçimi hâline getirme ve müzelere yaşayan kurum niteliğini kazandırma, kültürler arası anlayış ve empati geliştirme gibi hedeflere hizmet etmektedir. Hooper-Greenhil'e (1999) göre müze ile eğitim artık müze dünyasında iyi yönetilen bütün müzelerin yaşamsal ve ayrılmaz bir parçası ve eğitim alanında da okulların aydınlatıcı yönünün temeli olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla müzelerin örgün eğitimin alışılmış yöntemleri dışında çeşitli etkinliklerle çağdaş bir eğitim-öğretim sunma görevini üstlenmeleri, çocukların geçmişle olan bağı kurmalarına ve okulda edinilen bilgilerin, uygulama sahasına taşınmasına önemli katkılar sağlar (Zilcioğlu, 2008; Kali vd., 2014). Tarih derslerinde öğrencilere çoklu bakış açısı ve eleştirel düşünme becerileri kazandırabilecek en önemli araçlar birinci ve ikinci elden kaynaklardır. Bu kaynaklar aracılığıyla öğrenciler, hipotez kurmayı, o hipotezleri test etmeyi ve sonuca gitmeyi öğrenebilirler (Demircioğlu & Tokdemir, 2008). Bu bakımdan müzelerde sergilenen koleksiyonlar öğrencilerin geçmişin nasıl yorumladığını görmelerini sağlayarak onların geçmiş dönemler ve tarih disiplinine ilişkin eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesine katkıda bulunur (Marcus, 2007). Eğitim sürecindeki en önemli rolü ise öğretmen üstlenmektedir. Çünkü müzelerin etkin bir biçimde kullanılması için çaba gerektiren bazı işlerin öğretmenler tarafından yapılması gereklidir (Seidel & Hudson, 1999). Tarih öğretiminde sosyokültürel bakış açısı insanların aktif olarak toplumun tarihsel uygulamalarla meşgul olduğu varsayımına dayanmaktadır (Barton & Levstik, 2013). Eğer öğretmenler kitapların soyut metinlerini müzenin somut ve görsel yapısıyla birleştirebilirse, Tarih öğretimi daha ilgi çekici hale gelir ve öğrenciler müzeleri kaynak olarak kullanmada daha bilinçli olurlar (Seidel & Hudson, 1999). Müzelerde somut olarak müşahede edilen eski uygarlıklardan ve farklı kültürlerden kalan tarihi eserler, kültürler arası eğitimi mümkün kılarak; öğrencilerde tarihsel empati kurma, kanıt temelli argüman geliştirme, geçmiş ile günümüz arasında ilişki kurma, tarihte süreklilik ve değişimi anlama gibi önemli tarihsel düşünme becerilerinin kazanılmasını kolaylaştırır ve öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini harekete geçirir (Hong, 2015; Yılmaz & Şeker, 2011; Yılmaz, Filiz & Yılmaz, 2013).

Tarih kitapları müzelerde gerçek objeleri görmenin sağlayacağı etkiyi sağlayamazlar. Tarih öğretiminde de “görerek” ve “dokunarak” elde edilen bilgiler daha kalıcıdır. Özellikle görülen ve dokunulan materyaller öğrenilen döneme ait olduğu zaman öğrencinin ilgisi daha da artmakta ve o dönemle ilgili bilgilerin daha iyi algılanmasına imkân sağlanmaktadır (Sarıköse, 2011). Çünkü bütün öğrenciler için, yeni bir yere gitmek, yeni insanlarla tanışmak, bilgi toplamada yeni yaklaşımları denemek ve gerçek nesnelere karşılaşmak güdüleyici ve uyarıcı etki oluşturabilmekte ve okulda edindikleri bilgileri farklı bakış açısıyla yorumlamalarına yardımcı olabilmektedir (Hooper-Greenhill, 1999). Ayrıca eğitim öğretim sürecinde yapılan müze ziyaretleri öğrencilerin özgür bir şekilde eserleri tanımlarını sağlamasından dolayı öğrenciler adına heyecan verici bir girişim olarak nitelendirilmektedir (Marcousé, 1973).

Müzeler Tarih derslerinde kullanılabilir tarihî eserleri, somut nesnelere bünyesinde barındırmaktadır. Bu bakımdan öğrencilerin geçmişini tanıyan, sahip çıkan ve koruyan bireyler olarak yetiştirilmesi için müzelerden Tarih öğretiminde daha aktif bir şekilde faydalanılması

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

kuşkusuz öğrencilere yarar sağlayacaktır. Özellikle Tarih dersindeki önemi azımsanmayacak kadar büyük olan müzelerin eğitimde üstlendiği rolün önemi gün geçtikçe artmakta ve müzelerde öğrenme ve çalışmanın gerekliliği de kabul edilir bir hâl almaktadır. Bu araştırma, Sosyal Bilgiler öğretmen adayları ile Tarih bölümü öğrencilerinin görüşlerine başvurularak müzelerin Tarih öğretiminde kullanılmasına ilişkin bir değerlendirme yapılması, alanda konuyla ilgili duyulan çalışma eksikliğinin giderilmesi ve mevcut durumu belirleyerek ileride yapılabilecek değişiklik ya da yeniliklerin hangi yönde olması gerektiği konusunda fikir verebilmesi açısından önemlidir.

Bu çalışma, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Tarih Bölümü öğrencilerinin müzelerin Tarih eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin görüşlerini ve farkındalık düzeylerini belirlemek ve müzelerin eğitim amaçlı kullanılmasının Tarih öğretimine katkısının ne olabileceğini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Sosyal Bilgiler ve Tarih öğretmenliği öğrencilerinin müze ile eğitimin Tarih dersine uygunluğu hakkındaki düşünceleri nelerdir?
- Sosyal Bilgiler ve Tarih öğretmenliği öğrencilerinin müzeyle eğitimin Tarih dersinde gerekliliğine yönelik görüşleri nelerdir?
- Tarih öğretiminde müzelerin etkin kullanılması için geliştirilen öneriler nelerdir?

2.YÖNTEM

2.1. Çalışma Grubu

Bu çalışma 2012-2013 öğretim yılı güz döneminde öğrenim gören öğretmen adayları ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu beş Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve beş Tarih Öğretmenliği öğrencisi olmak üzere toplam on öğrenci oluşturmuştur. Çalışmada yer alan öğretmen adaylarının altısı kız, dördü erkektir. Çalışma grubu birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme yolu izlenmiştir. Nitel araştırmalarda, derinlemesine araştırabilmek için örnekleme grubu küçük tutulmaktadır. Bu nedenle nitel çalışmalarda rasgele örnekleme seçimi yerine, amaçlı örnekleme tercih edilmektedir (Miles & Huberman, 1994).

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu teknik, özel bir konuda derinlemesine soru sorma ve cevap eksik veya açık değilse tekrar soru sorarak durumu daha açıklayıcı hale getirip cevapları tamamlama fırsatı vermesi açısından daha avantajlıdır (Çepni, 2007). Görüşme formu hazırlanırken alanyazın taraması yapılmış, yapılan araştırmalar sonucunda sorular hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular uzman görüşüne sunulmuş, yapılan araştırmalar sonucunda sorular hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular uzman görüşüne sunulmuş, yapılan araştırmalar sonucunda sorular hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular uzman görüşüne sunulmuş, yapılan araştırmalar sonucunda sorular hazırlanmıştır.

Araştırmacıların katılımcılarla yüz yüze gerçekleştirdiği görüşmeler, ses kayıt cihazıyla katılımcıların onayı alınarak kaydedilmiştir. Görüşmelerden sonra kaydedilen veriler, metne dönüştürülmüştür. Daha sonra metinler katılımcılara verilerek, kayıtların yanlışsız ve eksiksiz olduğunun doğrulanması yapılarak verilerin güvenilirliği sağlanmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmada yarı-yapılandırılmış görüşme formunda yer alan açık uçlu sorular yardımıyla toplanan nitel veriler ‘betimsel analiz’ yöntemine göre analiz edilmiştir. Bu çalışmanın analizinde betimsel analize uygun olarak veriler, araştırmada kullanılan sorular dikkate alınarak ortaya konulmuştur. Görüşmelerden elde edilen ham veriler, kodlama yapılarak kategoriler belirlenmiş ve

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

okuyucu için anlamlı hale getirilmiştir. Elde edilen verilerin analiz edilmesi için tüm katılımcılara birer sembol verilmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmen adayları “S” (1’den 5’e kadar), Tarih bölümü öğrencileri “T” (1’den 5’e kadar) şeklinde kodlanmıştır. Ayrıca çalışmada öğrenci görüşlerini daha açık bir şekilde yansıtabilmek için doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Güvenirliğin sağlanması için bulgulara, görüşülen bireylerden yorum katmadan ve verinin doğasına mümkün olduğunca sadık kalınarak sık sık uzun alıntılara yer verilmiştir. Çünkü verilerin doğrudan uzun alıntılarla desteklenmeden betimlenmesi sonuçların inandırıcılığını da düşürebilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2008).

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda Sosyal Bilgiler öğretmenliği ve Tarih bölümü öğrencileriyle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular sunulmuş ve açıklanmıştır. Bulgular “Müzelerin Öğrenme Sürecine Katkıları ve Tarih Dersine Uygunluğu”, “Tarih Öğretiminde Müzelerin Kullanılmasının Gerekliliği” ve son olarak da “Müzelerin Tarih Öğretiminde Etkin Kullanılmasına Yönelik Öneriler” başlıkları altında incelenmiştir.

3.1. Müzelerin Öğrenme Sürecine Katkıları ve Tarih Dersine Uygunluğu

Sınıf dışı öğrenme için zengin olanaklar sunan müzeler, toplumsal geçmişin ve kültürel mirasın anlamlandırma sürecinde kişinin deneyim kazanmasını sağlayarak ona yeni öğrenme yolları açmaktadır (Naumova, 2015). Çünkü müzeler çocuklara ilk elden kaynaklarla çalışma, gözlem ve araştırma yapma imkânı sağlanmaktadır. Türkiye’de öğretim programının yenilenmesi ve öğretim programlarında artık müze gezilerine de yer verilmesi müze-okul ilişkisinin gelişmesi yolunda atılmış en önemli adımlardan biridir. Müzeler, ziyaretçilerini keyifli zaman geçirmeye, düşünmeye ve öğrenmeye davet ederler. Dolayısıyla müzeler insanların eğlenirken öğrendiği ve öğrenmekten zevk aldığı ideal öğrenme alanları olarak da kabul edilebilirler (MEB, 2008). Müzelerin öğrenme sürecine katkılarını değerlendiren öğrencilerin birçoğu müze ziyaretlerinin derse karşı ilgiyi artırdığını ve merak duygusunu geliştirdiğini söylemişlerdir. Ayrıca öğrenciler, müzedeki nesnelere birebir karşılaşmanın özellikle Tarih dersinde öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesine ve öğrenimin kalıcı olmasına katkı sağladığı yönünde de görüş bildirmişlerdir. İki öğrenci ise müzelerin öğrenme sürecine doğrudan katkı sağlamayacağını bildirerek, eğitim öğretim sürecinde müze ziyaretleri yapılmasının mevcut Türkiye şartları göz önünde bulundurulduğunda istenilen düzeyde gerçekleşmeyeceğinin ve yapılan gezilerin de verimli olmayacağını altını çizmişlerdir. Öğrencilerden bazılarının görüşleri şöyledir:

“Hızlı ve kalıcı öğrenmenin gerçekleşebilmesi için artık Tarih ders kitaplarının tozlu sayfalarından çıkılması gerektiğini düşünüyorum. Geriye dönüp ilköğretim hayatımı düşündüğümde yaptığımız sınıf dışı etkinlikler hala hafızamda. Fakat 1 ay önce ne öğrendiniz dersiniz şu dersten, inanın bir şey söyleyemem. Bana göre öğretim öğrenciyi ezberle yönelmemeli, yeni alternatif öğretim yolları tercih edilmelidir. Bunlardan biri de müzelerdir ve öğrenmeyi kalıcı kılan bir yöntemdir. Bu nedenle müzeler daha aktif olarak özellikle Tarih derslerinde kullanılmalıdır. (S1)”

“Kendimden örnek vereyim. İlköğretim 6. sınıfta öğretmenimiz bizi Ankara’da arkeoloji müzesine götürmüştü. Eve geldiğimde ilk işim kitaptan ilkçağ uygarlıklarını açıp okumak oldu. Gitmeden önce zihnimde dersten kurtulduk düşüncesi vardı. Ancak müzeyi görüp oradaki koleksiyonları inceledikten sonra

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

merak duygumun arttığını, öğrenmeye istekli hale geldiğimi gördüm. Tarih dersleri için faydalı olur, daha sık yaptırılmalı. (T2)”

“Ben müzelerin öğrenmeye doğrudan katkı sağlayacağını düşünmüyorum. Öğrenciye neyi niçin öğrendiğinin bilgisi verilmeden alıp onları müzeye götürmenin hiçbir anlamı yok. Türkiye şartları düşünüldüğünde de öyle müze ziyaretlerinin kolay yapılmadığı bir gerçek. Tarih derslerinde daha gerçekçi ve sıklıkla kullanılabilir yöntemler tercih edilebilir. (T3)”

“Kesinlikle Tarih öğretimi için faydalı olur ve kalıcı öğrenmeyi sağlar. Ben de meslek hayatına atıldığımda sıklıkla kullanmak istiyorum. (S4)”

“Öğretim bence derste soyut kavramların ya da olguların diktesiyle mümkün olmaz. Somut öğelerle birlikte öğrenilenler anlam kazanır ve pekişir. Konuyla ilgili film izleme ya da sizin de sorduğunuz gibi müzeler aracılığıyla verilen bilgiler öğrencinin merakının artmasını sağlar. Bu durum öğrencinin ister istemez öğrenilen konuya ilgisini artırır. (T5)”

3.2. Tarih Öğretiminde Müzelerin Kullanılmasının Gerekliliği

Tarih öğretiminde temel hedef, öğrenciye olguları ezberletmekten çok, hedeflenen becerileri kazandırmak olmalıdır. Öğrencilerin, tarih disiplininin ana özelliklerinin farkına varmalarında sınıf ortamı öğretmenin bilgiyi dikte ettiği bir ortamdan ziyade öğrenciler için aktif öğrenme çevresi olmalıdır. Öğretim yöntemleri yalnızca klasik yöntemlerden oluşmamalı, çağdaş, öğrenci merkezli yöntemler de yer almalıdır. Ders kapsamında farklı projeler yaptırılmalı, öğrenciler bazen farklı mekânlarda eğitim görmelidir. Böylece Tarih dersleri monotonluktan uzaklaşır. Müzeler Tarih derslerinde öğrencilerin özellikle gözlem, düşünme gibi becerilerini geliştirmede büyük önem taşımaktadır. Buradan hareketle Tarih öğretiminde müzelerin kullanılmasının gerekliği üzerine düşüncelerini dile getiren öğrencilerin birçoğu müzelerin derslerde aktif olarak kullanılmasının gerekli olduğunun altını çizmişlerdir. Özellikle tarih bölümü öğrencileri, Tarih dersine ilişkin olarak öğrencilerin zihninde oluşan “sıkıcı ders” olgusunun ancak sınıf dışı etkinlikler aracılığıyla çözümleneceğini ileri sürmüşlerdir. Öğrenciler ayrıca ziyaret edilecek olan müzenin tarih dersinde işlenen konuyla yakından ilgili olması gerektiğini ve mutlaka onu desteklemesi gerektiğini vurgulamışlardır. Aksi takdirde müze ziyaretlerinden istenildiği gibi verim alınamayacağını söylemişlerdir. Müze ziyaretleriyle ilgili olarak önceki bölümde olumsuz fikir beyan eden iki öğrenci bu bölümde ülkemizin müze yönünden zengin olduğunu ancak yurtdışındaki gibi bir müze kültürü oluşmadığı için bu yönde atılacak tüm adımların istenilen amaca ulaşamayacağını dile getirmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin gün sonunda hem bedenen hem de ruhen yorgun düştüğünü öne sürerek yapılacak olan gezilerin çok da sağlıklı olmayacağını vurgulamışlardır. Buna karşın Tarih dersindeki konulara ilişkin sanal müze ziyaretlerinin yaptırılmasının fayda sağlayacağını ileri sürmüşlerdir. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri şöyledir:

“Gereklidir. Ancak ‘sıkıcı ders’ kavramı maalesef Türkiye’de Tarih dersiyile özdeşleşmiş. Öğrencinin Tarih dersinde karşılaştığı öğretmen profili, onun genel olarak bu derse yaklaşımını da belirliyor. Bu kavramın zihinlerden kaldırılması

Turkish Studies

*International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015*

ve etkili bir tarih eğitimi için derslerde mutlaka alan gezilerine yer verilmesi gerekir. Çünkü öğrencinin öğrendiği konuya ilişkin en ufak bir gereçle karşı karşıya kalması bile onun hafızasından uzun yıllar silinmemesini sağlar. (S1)”

“Tarih, sosyal hayatın önemini çocuğa gösterir. Yalnızca kitaplara bağlı kalınarak ders işlenmesi doğru değildir. Çocuklara kavrama, eleştirel düşünme yeteneğini kazandırması bakımından müze ziyaretleri yaptırılmalıdır ve kesinlikle gereklidir. (T1)”

“Günde ortalama altı saat ders veren bir tarih ya da Sosyal Bilgiler öğretmeni gün sonunda hem bedensel hem de zihinsel olarak yorgun düşer. Bir de bu öğretmenin öğrencileri müzelere götürdüğü düşünülürse nasıl etkili bir öğretim sağlanabilir acaba merak ediyorum. Sanal müzeler de doğru ve güvenilir kaynaklardır. Tarih derslerinde müzelere fiilen gidilmese de sanal müze gezilerinden faydalanılması iyi olur bence! (S2)”

“Tarih dersinde müze gezilerinin gerekli olduğunu düşünüyorum. Fakat mutlaka öğrencilerin ziyaret edilecek olan müzenin tarih dersinde işlenen konuyla bağlantı kurması gerekir. Çünkü neyi niçin öğrendiğini bilen öğrencinin hem derse karşı hem de geçmişe karşı ilgisi artar. (S3)”

“İllaki müzelere gitmek gerekmez. Tarihin birçok öğretim metodu vardır. Alan gezileri de bunlardan biridir fakat illaki gidilmesi diye bir şey söz konusu olamaz. Köy öğretmenleri nasıl götürsün onca öğrenciyi müzeye! Alternatif birçok yöntem var ve müzeler yalnızca bunlardan biridir. Evet, yaptırılrsa kalıcı öğrenmeyi sağlar ama bu dediğim farklı yöntemlerle de sağlanabilir. (T4)”

3.3. Müzelerin Tarih Öğretiminde Etkin Kullanılmasına Yönelik Öneriler

Tarih insanların nereden geldiklerini, nasıl bir kültüre, yaşayışa sahip oldukları ve geçmişte ne olduklarını öğrenmelerini sağlar. Dünyü öğretmeyi hafızayı açığa çıkarmayı amaçlar. Ayrıca Tarih çağdaş değerlerin de daha iyi anlaşılmasını sağlar (Kütükoğlu, 1990). Tarih derslerinde daha etkin bir müze ile eğitim yapılabilmesi ve müze ile eğitim çalışmalarının daha nitelikli bir duruma getirilebilmesi için öğrenciler bu bölümde çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Öğrenciler özellikle Tarih derslerinde ya da tarihi konuların işlendiği ünitelerde müzelerin etkin kullanılması için daha üniversite sıralarında eğitim alınmasının gerekliliğini vurgulamışlardır. Ayrıca müze ziyaretlerinin mutlaka zorunlu hale getirilmesi, programda öğretmenleri yönlendiren ayrıntılı düzenlemelerin yapılması gerektiğini dile getirmişlerdir. Bunun yanı sıra müzelerle işbirliği yapılarak çeşitli kitapların, minyatürlerin hazırlanıp müzelere gitme imkânı bulamayan şartları elverişsiz olan okullara dağıtılmasının gerekliliği üzerinde durmuşlardır. Öğrencilerden birkaçının görüşleri ise şöyledir:

“Öncelikle üniversitede özellikle öğretmenlik eğitimi alan öğrencilerin daha okul bitmeden müzeleri derslerde nasıl kullanmaları gerektiği onlara öğretilmelidir. Mesela arkeoloji, doğa tarihi müzeleri ya da yaşanan şehre göre o şehirde

Turkish Studies

*International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015*

bulunulan müzeler tanınmalı, bunların tarih dersinde hangi ünitelerde nasıl kullanacağı öğretilmelidir. (T2)”

“Üniversitede müze eğitimiyle ilgili bir dersin konulması yarar sağlar. Hatta topluma hizmet uygulamaları dersi gibi üniversitede müze eğitimi dersi de uygulamaya dönük yapılırsa bizim için daha öğretici olabilir. (S3)”

“Müzelere her okulun gitme imkânı yok. Yani böyle okullar için müzelerle işbirliği yapılarak eserlerin küçük minyatürleri hazırlanıp zor şartları olan okullara verilebilir. Bu şekilde küçük okul müzeleri oluşturulabilir. (S4)”

“Tarih derslerinde müze ziyaretleri zorunlu hale getirilmelidir. Zorunlu olmadığı müddetçe müzeler Tarih derslerinde etkin olarak kullanılmaz. (T5)”

“Bence programda yeni düzenlemeler yapılmalı ve müze ziyaretleri zorunlu hale getirilmelidir. Zorunlu olmadığı sürece kitap sayfalarından öteye gidemeyiz (S5)”

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Tarih öğretiminde en büyük problem Millî Eğitim’in belirlediği Tarih derslerinin hedeflerine uygun kişiliğin kazandırılmamasıdır. Tarih dersinin hedeflerinde sıkça belirtilen “*millî bilinç*”, “*tarih şuuru*” öğrencilere mevcut öğretim yöntemlerince yeterince verilmemektedir (Sarıköse, 2011). Kaya ve Güven’in (2012) çalışma grubundaki öğrencilerin de tarih öğrenmekten sıkılmalarında veya hiç hoşlanmamalarında temel sebep konuların sıkıcılığı ve anlaşılmasının zor olması, dersin monoton işlenmesi, tarihin ezbere dayalı olması, öğretmenin beğenilmeyen tutumları ve konuyu anlatım tarzı rol oynamıştır. Bu bakımdan sınıf içerisinde kullanılan hatıratlar, film şeritleri, slaytlar, teyp kayıtları, filmler müze ile eğitime yardımcı unsurlar olarak görülmeli, öğrencilerin etkili bir öğrenme gerçekleştirebilmesi ve tarihsel empati becerilerini geliştirebilmeleri için mutlaka sınıf dışındaki tarihi yapılardan ve müzelerden yararlanılmalıdır (Proctor, 1973: 25; Altıkulaç & Gökaya, 2014). Çünkü müzeler öğrenciler için tarihi keşfetmeleri ve geçmişin işlenmemiş verileriyle çalışabilmeleri için uygun ve farklı bir öğrenme ortamı sağlamaktadır. Bu şekilde müzeler öğrencilerin Tarih ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarının satır aralarında kalmış gerçek insan yaşamlarıyla karşılaşmalarına yardımcı olarak tarihsel çevreye empatiyi güçlendirir. (Çulha, 2006; Ata, 2002). Sosyal Bilgiler ve Tarih öğretmenliği öğrencilerinin müzelerin Tarih eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin görüşlerini ve farkındalık düzeylerini belirlemek ve müzelerin eğitim amaçlı kullanılmasının Tarih öğretimine katkısının ne olabileceğini ortaya koymak amacıyla yapılan bu çalışma sonuçlarına göre öğrencilerin, müze ziyaretlerinin öğrenme sürecinde derse karşı ilgiyi artırdığını, merak duygusunu geliştirdiğini ve müzedeki nesnelere birebir karşılaşmanın öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesini kolaylaştırdığı yönünde fikir birliğine vardıkları açıkça ortaya konulmuştur. Hein da (2004) buna paralel olarak çalışmasında etkili bir müze ile eğitim yoluyla öğrencilerin; sorguladığını, doğru objeler ile etkileşim kurduğunu ve dış dünyayı daha zengin bir şekilde anlayabilmelerini sağlayan araştırma sürecini kavradığını vurgulamıştır.

Araştırmada öğrencilerin birçoğu için müze ziyaretlerinin kalıcı öğrenmeye katkı sağladığı belirlenmiştir. Mercin’in (2003) çalışmasında da müzelerin, geleceğin potansiyel ziyaretçisi olacak ilköğretim öğrencilerine, şimdiden alışkanlık kazandırılması, kalıcı bir eğitimin gerçekleştirilmesi ve ilginin artırılması için etkili ortamları sunduğu saptanmıştır. Çalışmada ulaşılan bir diğer sonuç da Tarih dersinin monotonluktan uzak bir hale getirmek için müzelerin derslerde aktif olarak kullanılmasının gerekliliğidir. Derslerde sadece düz anlatım metoduna yer verilip diğer metotlara

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

yer verilmemektedir. Çünkü pasif durumda bulunan öğrencilerin zamanla derste ilgisi dağılmakta öğretmenin anlattıklarını dinlememektedir (Sarıköse, 2011). Bu bakımdan müze gezilerinin derslerde daha aktif bir şekilde kullanılması gerekmektedir.

Türkiye’de tarih dersi ya da Sosyal Bilgiler kapsamında okul dışındaki etkinliklerinin gerçekleştirilmesi fazla öğrenci sayısı ve bir takım kısıtlı kaynaklardan dolayı, programda önerilmekle yetinilip, uygulama kısmı öğretmenlerin inisiyatifine bırakılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler ışığında Tarih ve Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden en üst düzeyde yararlanabilmek için öncelikle eğitsel müze ziyaretlerinin programla eşgüdümlü olarak düzenlenmesi ve bu ziyaretlerin okullarda zorunlu hale getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca üniversitelerde özellikle öğretmenlik eğitimi alan öğrencilerin daha okul bitmeden müzeleri derslerde nasıl kullanmaları gerektiği bilgisi mutlaka üniversite eğitimi sırasında öğrencilere kazandırılması gerekmektedir. Özellikle Tarih ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerine, lisans eğitiminde mutlaka müzelerle ilişkin bir ders konularak sıklıkla Türkiye’deki ve dünyadaki müzelerle sanal müze ziyaretleri yaptırılmalıdır. Ancak ülkemizdeki müzelerin zengin kültür hazineleri barındırmasına rağmen birçoğunun resmi web sitesi bulunmamaktadır. Günümüzde teknolojinin ve medyanın gücü düşünüldüğünde bu alandaki çalışmalara hız verilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra müzelerden doğrudan yararlanma imkânı olmayan okullar olduğu düşünülerek özellikle Tarih ders kitaplarında müzelerle ilgiyi artıracak birtakım görsel öğelere yer verilerek, birinci elden kaynaklara, bilgi ve belgelere yer verilmelidir. Bulgulardan yola çıkılarak ortaya konulan bu öneriler gereği gibi dikkate alınıp hayata geçirilirse Tarih ve Sosyal Bilgiler derslerinde müze ile eğitimin uygulanır hale gelmesinde önemli bir adım atılmış olacaktır.

KAYNAKÇA

- AKYÜZ, Y. (1999). Türk Eğitim Tarihi. İstanbul: Alfa Yayınları.
- ALLAN, A. D. (1963). Müzenin Rolü. Müzelerin Teşkilatlanması Pratik Öğütler. (S. İnal, Çev.). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, ss.5-20.
- ALTIKULAÇ, A. & GÖKKAYA, A., K. (2014). Tarih Öğretiminde Hatıratların Kullanımının Tarihsel Empati Becerisine Etkisi. Turkish Studies, 9/1, ss.21-35.
- ABU-SHUMAYS, M. & LEINHARDT, G. (2003). Two Docents in Three Museums: Central and Peripheral Participation. Learning Conversations in Museums. Leinhardt, G., Crowley, K., Knutson, K. (Ed.), United States: Taylor & Francis.
- ANDERSON, C., & MOORE, A. (1994). Making History Happen Outside the Classroom. In: Bourdillon, H., (ed.), Teaching History. London and New York: Routledge, 196-208.
- ARTUT, K. (2004). Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- ATA, B. (2002). Müzelerle ve Tarihi Mekânlarla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin ‘Müze Eğitime’ İlişkin Görüşleri. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- BARTON, K. C. & LEVSTİK, L. S. (2013). Teaching History for the Common Good. United States: Routledge.
- ÇEPNİ, S. (2007). Araştırma ve Proje Çalışmalarına. Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- ÇULHA, B. (2006). Tarihsel Mekânlarda Keşfederek Öğrenme Yoluyla Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Öğrenci Görüşleri. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

- DEMİRCİOĞLU, İ. H. (2007). Tarih Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi. *Bilgi*, S. 42, ss. 77-93.
- DEMİRCİOĞLU, İ. H. & TOKDEMİR, M. A. (2008). Değerlerin Oluşturulma Sürecinde Tarih Eğitimi: Amaç, İşlev ve İçerik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6/15, ss. 69-88.
- HEİN, E. G. (1998). *Learning in the Museum*. USA: Routledge Publications.
- HONG, J. Y. (2015). Cultural Diversity and European Museum Education. *International Information Institute*, 18/1, pp. 125-129.
- HOOPER-GREENHILL, E. (1999). Müze Ve Galeri Eğitimi. (M. Öрге Evren, E. G. Kapçı, Çev.). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- ICOM, 2007. <http://icom.museum/who-we-are/the-vision/museum-definition.html>. 11.12.2012'de alındı.
- IŞIK, H. (2002). Yerel Tarih Konularının Sosyal Bilgiler (6.Sınıf) Programı Üniteleri İle İlişkilendirilmesine Yönelik Bir Uygulama: Pasinler Örneği. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- KALİ, Y., SAGY, O., KUFLİK, T., MOĞİLEVSKY, O. & MAAYAN-FANAR, E. (2014). Harnessing Technology for Promoting Undergraduate Art Education: A Novel Model that Streamlines Learning between Classroom, Museum, and Home. *Learning Technologies*, IEEE, 8/1, pp. 2-17.
- KAYA, R. & GÜVEN, A. (2012). İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Derslerinde Tarih Konularının İşleniş ve Tarihin Değeri İle İlgili Görüşleri. *Turkish Studies*, 7/2, ss.675-691.
- KÜTÜKOĞLU, M. (1990). *Tarih Araştırmalarında Usul*. İstanbul: Kubbealtı Yayınları.
- MARCOUSÉ, R. (1973). Changing Museums in a Changing World. *Museums, İmagination and Education*, UNESCO, ss.17-21.
- MARCUS, A. S. (2007). Representing the Past and Reflecting the Present: Museums, Memorials, and the Secondary History Classroom, *Social Studies*, 98/3, ss. 105-110.
- MEB. (2008). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (6.-7. sınıflar) Öğretim Programı. Ankara: T.C Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Devlet Kitaplar Müdürlüğü Basımevi.
- MERCİN, L. (2003). Müzelerin Sanat (resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Yönetici ve Öğretmenlerin Algılarının Değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 3. <http://www.esosder.org/index.php?sayfa=ozet&no=62>. 20.11.2012'de alındı.
- MİLES, B. M. & HUBERMAN A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Source Book*. 2nd ed. California, USA: Sage Publications.
- NAUMOVA, A. (2015). "Touching" the Past: Investigating Lived Experiences of Heritage in Living History Museums. *International Journal of the Inclusive Museum*, Vol:7, Issue 3/4, pp.1-8.
- PROCTOR, V. D. (1973). *Museums-Teachers, Students, Children*. Museums, İmagination and Education. Paris: UNESCO.
- ROBERTSON, B. (2004). The South Kensington Museum In Context: An Alternative History. *Museum And Society*, 2/1, pp. 1-14.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

- SARIKÖSE, B. (2011). Tarih Öğretiminde Menkıbelerin Kullanılması. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.26, ss. 311- 321.
- SEİDEL, S. & HUDSON, K. (1999). Müze Eğitimi ve Kültürel Kimlik. (B. Ata, Çev.). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları.
- SİNGH, P. K. (2004). Museum and Education, The Orissa Historical Research Journal, 47 (1), ss.69-82.<http://orissa.gov.in/e-magazine/Journal/journalvol11/Journal.htm> 14.10.2012’ de alındı.
- ŞAHAN, M. (2005). Müze ve Eğitim. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 4, ss. 487-501.
- ŞİMŞEK, A. (2011). Geçmişin Nesnesini Arayan Bilim Arkeoloji: Türkiye’de Tarih Öğretimindeki Durumu. Turkish Studies, 6/2, ss.919-934.
- TÜRKOĞLU, S. (2005). Türkiye’de Müzeler. <http://www.kultur.gov.tr/TR/belge/1-23788/turkiyede-muzeler.html>. 14.10.2012’de alındı.
- YILDIRIM, A. & ŞİMŞEK, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YILMAZ, K. & ŞEKER, M. (2011). İlköğretim Öğrencilerinin Müze Gezilerine Ve Müzelerin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi, İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 1/3, ss. 21-39.
- YILMAZ, K., FİLİZ, N. & YILMAZ, A. (2013). Learning Social Studies via Objects in Museums: Investigation into Turkish Elementary School Students’ Lived Experiences. *British Educational Research Journal*. 5/39 ss. 979-1001.
- ZİLCİOĞLU, Ş. (2008). Çocuk Müzeleri ve Müze Eğitimi. Ankara: Ürün Yayınları.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

- YILMAZ, A., EGÜZ, Ş., (2015). “Tarih ve Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Tarih Öğretiminde Müzenin Önemi Hakkındaki Tecrübe ve Düşünceleri / Teacher Candidates’ Opinions And Experiences About The Importance Of The Museum In The Teaching Of History And Social Studies”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Şefik Yaşar Armağanı), Volume 10/11 Summer 2015, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8596>, p. 1637-1650.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

